

תענית חלום בשבת בזמננו

ט"ו (א"א א"ס א"ק): כתב רב עמרם ור' קלונימוס שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת שאין אנו בקיאים בפתרון החלומות לידע איזה רע ואיזה הוא טוב ואין מתעניין בספק.

שאלון ש"ך ה"כ (א"א א"ק א"ס)

ויש אומרים עוד שאפילו החלומות שמתענים עליהם לדברי הכל לא יתענה עליהם בשבת אלא אם כן התענית עונג לו שנפשו עגומה עליו אם לא יתענה ולפי שעונג השבת הוא מן התורה ואף להאומרים שהוא מדברי קבלה כמו שנתבאר בסי' רמ"ב מכל מקום להתענות לגמרי לדברי הכל אסור מן התורה כמ"ש בסי' תק"ע ותענית חלום אינה חובה ולא מצוה אלא רשות אפילו בחול לפיכך יש להורות כן הלכה למעשה שלא יתענה בשבת על שום חלום אלא אם כן אינו מבטל בו עונג שבת שיש לו עונג מהתענית יותר ממה שיהיה לו כשיאכל וישתה שיצטער מפחד החלום אבל אדם שאינו מתפחד כל כך מהחלום או אפילו אם מתפחד אלא שהתענית קשה לו ומצטער בו הרבה יותר ממה שמצטער בפחד החלום אסור להתענות בשבת על שום חלום.

כ"ה ה"י"ט (א"א א"ק א"ס)

כתב בסי' אגדת אליהו... כל הבא אלי לשאול ממני על תענית חלום בשבת אני אומר לו שלא יתענה אלא יתענג בשבת באכילה ושתיה ובתנאי שלא ידבר כל היום עם שום אדם בעולם כי ברוב דברים לא יחדל פשע וישב ויקרא כל ס' תהלים מתחלה ועד סוף ולמחר יתענה אם ירצה דמה שאמרו ובו ביום זה כשהיו בקיאים בחלומות כדפי' גם יתן צדקה כפי השגת ידו וזה כדי שאם החלום טוב שיתקיים ואם רע ח"ו כדאי שבזכות כל זה שעושה יתבטל.

ד"ר אהרן אהרן א"א (א"א א"ק א"ס)

על אחד מן החלומות שכתוב שמתענים עליהם אפי' בשבת השיב בזה הלשון, הרבה פעמים חלמתי כמו אלה ולא שמת לי לב לזה, נכון שתאמר הרבש"ע בשעת נשיאת כפים, וכן היה ז"ל מורה ובא לשואלים, שלא להתענות תענית חלום כיום (ופעם אחת אמר שזה נאמר על אנשים בעלי מדריגה ולא על דורות שלנו).

מדוע יש להתענות דווקא בו ביום?

פ"ד א"א (א"א א"ק א"ס)

יפה תענית לחלום כאש בנעורת ובאותו יום ואפי' בשבת כי המושל באותו יום והוא בעל החלום הראה לו העתיד לבא עליו ואם התענה באותו יום יש בכח ממשלתו לבטל גזירתו וכשעבר אותו יום המושל ביום אחר אין בו כח לבטל מה שנגזר ע"י מושל זולתו והתורה השרישה לנו זה באמרה ולמשול ביום ובלילה והזכירוהו רז"ל בפי' כמו שנמצא בספר הזוהר לרשב"י ז"ל בפ' אמור בענין אותו ואת בנו וכן כתב הרמב"ן ז"ל בפירושו התורה בפסוק ולמשול ביום ובלילה וכן הרמב"ם ז"ל בפ"ה מחלק ב' מהמורה.

ח"ט א"א (א"א א"ק א"ס)

לפיכך אמרו בו ביום קודם שתתקרב לעתו ויסור פחד לבו כדי שירא מאל ויעשה תשובה גמורה, וגם שיראה שהוא חושש מאל לרוע חלום שיערה עליו ממרום כי כשמאחר אותו אחר שתתקרב לעתו לא יחזור בתשובה כלאו, וגם מראה עלולה וכמי שאינו חושש כל כך.

א"ה (א"א א"ק א"ס)

ויש לדבר זה סוד גדול, שצריך לראות לבטל הגזירה מיד דוקא באותו היום.